

Reactie op: MVO in de maalstroom van globalisering

“Suddenly, it seems, the sovereign states are feeling naked. Concepts such as national sovereignty and national economic strength appear curiously drained of meaning.” (Vernon 1973). Het thema van economische internationalisering, nationaal soevereiniteitsverlies en de behoefte aan internationale ordening leefde al sterk rond 1970. Het leidde bijvoorbeeld tot het streven naar een rechtvaardiger internationale orde (zie het RIO-rapport van Tinbergen e.a. in 1976). En ook tot vaststelling van OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (in 1976; in 2000 herzien) (SER, 2000).

Bij het opbouwen van een internationale economische rechtsorde zijn sindsdien stukje bij beetje vorderingen gemaakt. Maar met de toegenomen interdependentie op vlakken als economie en milieu is geen gelijke tred gehouden. Er is sprake van een *global governance gap*: een kloof tussen de economische en de politieke globalisering (Molle, 2003). De ironie wil dat het verzet van anti- of andersglobalisten zich vaak richt op multilaterale instellingen zoals de WTO die het internationale verkeer aan spelregels binden waaraan ook de groten en sterken der aarde zich niet zomaar kunnen onttrekken (Visser, 2006).

Maessen en Van Seters stellen terecht dat bedrijven zelf belanghebbenden zijn geworden bij de aanpak van mondiale vraagstukken. De grote problemen van deze tijd vragen inderdaad om creatieve oplossingen door een bundeling van private, maatschappelijke en publieke krachten. Maar we moeten wel realistisch blijven over wat van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO), en dus van individuele bedrijven, mag worden verwacht. Bedrijven kunnen de bovengenoemde *global governance gap* niet op eigen houtje sluiten. Bhagwati (2004) geeft aan dat MVO naast een positieve dimensie – zoals door innovatie bijdragen aan de oplossing van milieupro-

blemen – ook een negatieve dimensie heeft. Daarbij gaat het om een vorm van zelfbinding, zoals door het onderschrijven van codes tegen misbruik van kinderarbeid. Die zelfbinding loopt tegen grenzen aan, vooral wanneer productie in grensoverschrijdende ketens is georganiseerd. Het is op zich al lastig voor een bedrijf om dan een ketenverantwoordelijkheid waar te maken (SER, 2000). Maar als toeleveranciers werken in een land dat zich weinig gelegen laat liggen aan fundamentele arbeidsnormen – zoals China – wordt het wel heel moeilijk. Daarom hebben bedrijven belang bij duidelijke kaders die hun eigen handelen en dat van hun concurrenten en hun toeleveranciers richting geven en disciplineren. In dit geval zullen meer internationale druk op China en een versterking van de ILO nodig zijn. Nationale overheden moeten we daarbij zeker niet afschrijven. De stelling van een terugtrekkende overheid die het aan concurrentie en marktverhoudingen overlaat de regels van het spel te bepalen, is veel te simpel (Wolf, 2004). Bovenal is het aan nationale overheden om de multilaterale instellingen en de spelregels voor het internationale verkeer te versterken. Daarmee scheppen ze een vruchtbare omgeving voor de verdere ontwikkeling van MVO wereldwijd.

LITERATUUR

- Bhagwati, J. (2004) *In defense of globalisation*. Oxford: Oxford University Press.
- Molle, W. (2003) *Global Economic Institutions*. London: Routledge.
- SER (2000) *De winst van waarden*, advies 00/11.
- Vernon, R. (1973) *Sovereignty at Bay*. Baltimore: Penguin Books.
- Visser, H. (2006) Neoliberal, goh wat erg, *Kwartaalschrift Economie*, 2006(2), 121–123.
- Wolf, M. (2004) *Why globalisation works*. New Haven, Conn.: Yale University Press.